

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 31.1.2011
KOM(2011) 18 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
SOTSIAAL- JA MAJANDUSKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kooli poolelijätmise vähendamine: oluline panus Euroopa 2020. aasta tegevuskavasse

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA SOTSIAAL- JA MAJANDUSKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Kooli poolelijätmise vähendamine: oluline panus Euroopa 2020. aasta tegevuskavasse

Kooli poolelijätmine¹ on keerukas nähtus ja selle vähendamine nõuab väga otsustavat poliitilist tegevust. Käesolevas teatises analüüsitakse kooli poolelijätmise mõju üksikisikutele, ühiskonnale ja majandusele, kirjeldatakse selle põhjusi ja antakse ülevaade selle probleemi lahendamiseks praegu ja edaspidi võetavate ELi meetmete kohta. Teatisele on lisatud nõukogu soovitusete ettepanek ja komisjoni talituste töödokument, milles esitatakse tervikliku poliitilise lähenemise raamistik, mille alusel liikmesriigid saavad kujundada tulemuslikku poliitikat kooli poolelijätmise vähendamiseks, ning üksikasjalikud näited päevakajaliste poliitiliste meetmete kohta.

1. KOOLI POOLELIJÄTMINE TAKISTAB ARUKAT, JÄTKUSUUTLIKKU JA KAASAVAT MAJANDUSKASVU

Euroopa tulevik sõltub suurel määral noortest. **Euroopa 2020. aasta strateegia** puhul on Euroopa Liit seadnud eesmärgiks noori rohkem toetada ja anda neile võimalus oma võimeid arendada, millest oleks kasu nii neile endile kui ka kogu ühiskonnale. Euroopa Ülemkogu kohtumisel üks peamisi kokkulepituid eesmärke on vähendada kooli poolelijätjate osatähtsust nii, et see oleks vähem kui 10%, ja tagada, et vähemalt 40%-l nooremast põlvkonnast oleks kõrgharidus või sellega samaväärne kvalifikatsioon.² Noorte haridustaseme parandamise eesmärk on saavutada oskuste parandamise kaudu arukas majanduskasv ning töötuse ja vaesuse ühe peamise riskifaktori vastu võitlemise kaudu ka kaasav majanduskasv.

Euroopa 2020. aasta strateegia juhtalgatusega „**Noorte liikuvus**”³ rõhutatakse vajadust parandada kvaliteeti ja võrdset kohtlemist hariduses ja koolituses, tagada suuremale arvule noortele oskus osaleda elukestvas õppes ja võimalus kogeda õppimisega seotud liikuvust. Kooli poolelijätjatest noorte arvu drastiline vähendamine on olulise tähtsusega investeering nii iga üksiku noore väljavaateid silmas pidades kui ka üldises plaanis ELi tuleviku heaolu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seisukohast.

Kooli poolelijätmise vähendamiseks rajatakse ka teed muude Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisele. Mõjutades vahetult noorte tööhõive võimalusi, aitab see parandada integreerumist tööturule ja seega saavutada peaesmärki 75%-list tööhõivemäära 20-64aastaste naiste ja meeste puhul. Samal ajal on see märkimisväärne panus väljumiseks vaesumise suletud ringist, mis viib väga paljusid noori sotsiaalse tõrjutuseni. Seepärast on tegemist olulise tähtsusega meetmega, et saavutada eesmärk tuua vähemalt 20 miljonit inimest välja vaesuse ohust.⁴

---

¹ Kooli poolelijätmise all mõistetakse haridustee ja koolituse igasugust poolelijätmist enne teise taseme ülemise astme hariduse omandamist või sellega samaväärse kutsehariduse omandamist / kutsekoolituse läbimist.

² KOM(2010) 2020.

³ KOM(2010) 477.

⁴ 25. ja 26. märtsi 2010. aasta märtsikuu Euroopa Ülemkogu järeldused.

2009. aastal jättis rohkem kui kuus miljonit noort – 14,4% kõikidest 18–24aastastest – oma haridustee pooleli vaid teise taseme madalama astme või väiksema haridusega. Veelgi murettekitavam on see, et 17,4% neist omandas vaid alghariduse.⁵ **Kooli poolelijätmine on noorte inimeste jaoks võimaluste kasutamata jätmine ning ühtlasi sotsiaalse ja majandusliku potentsiaali kaotamine kogu Euroopa Liidu jaoks**

Üksikisiku tasandil mõjutavad kooli poolelijätmise tagajärjed inimesi kogu nende elu vältel ja vähendavad nende võimalusi sotsiaalsel, kultuurilisel ja majanduslikul tasandil ühiskondlikus elus osaleda. See suurendab nende individuaalset riski jääda töetuks, kannatada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust. See mõjutab nende sissetulekut kogu elu jooksul, nende heaolu ja tervist ja ka nende laste tervist. Pealegi vähendab see nende laste võimalusi olla koolis edukas.

Töötuid noori on praegu 20%⁶ ja kooli poolelijätmine süvendab seda otseselt. Tööalane konkurentsivõime sõltub suurel määral haridustasemest. 2009. aastal oli ELis 52% kooli pooleli jätnud isikutest töötud või tööturust eemal.⁷ Isegi kui nad töötavad, teenivad nad vähem, töötavad sageli ebakindlatel töökohtadel ja on sagedamini sotsiaalabist sõltuvad. Need isikud osalevad vähem elukestvas õppes ja seega ka ümberõppes. Nende hariduslik mahajäämus võib saada neile suurenevaks takistuseks.

Majanduse ja ühiskonna üldtasandil on kooli poolelijätmise suurel osatähtsusel pikaajaline mõju ühiskonna arengule ja majanduskasvule. Kooli poolelijätjad osalevad üldjuhul vähem demokraatlikes protsessides ja on vähem aktiivsed kodanikud.⁸ Innovatsioon ja majanduskasv sõltuvad kvalifitseeritud tööjõust ning see ei kehti üksnes kõrgtehnoloogiliste valdkondade kohta, vaid kogu majanduse kohta tervikuna. Euroopa 2020. aasta juhtalgatuses „Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava” rõhutatakse vajadust julgustada inimesi kogu elu jooksul oma oskusi edasi arendama ja suurendada nende tööturul osalemist. **Kooli poolelijätmise keskmise määra vähendamine Euroopas vaid ühe protsendi võrra annaks Euroopa majandusele igal aastal peaaegu pool miljonit kvalifitseeritud noort töötajat lisaks.**

Alates 2000. aastast on Euroopas keskmine kooli poolelijätmise määr vähenenud 3,2 protsendipunkti, kuid sellest ei ole piisanud algselt nõukogus kokkulepitud 10% eesmärgi saavutamiseks 2010. aastaks. Pealegi ei kajasta keskmine määr suuri erinevusi liikmesriikide vahel. Seitse liikmesriiki on juba 10% sihttaseme saavutanud, samal ajal kui kolmes liikmesriigis ületab kooli poolelijätmise määr 30%. Liikmesriikide suhtelisi saavutusi vaadeldes on põhjust optimismiks. Kõik peale kolme liikmesriigi on alates 2000. aastast vähendanud kooli poolelijätmise määra, mõni väga märkimisväärselt.

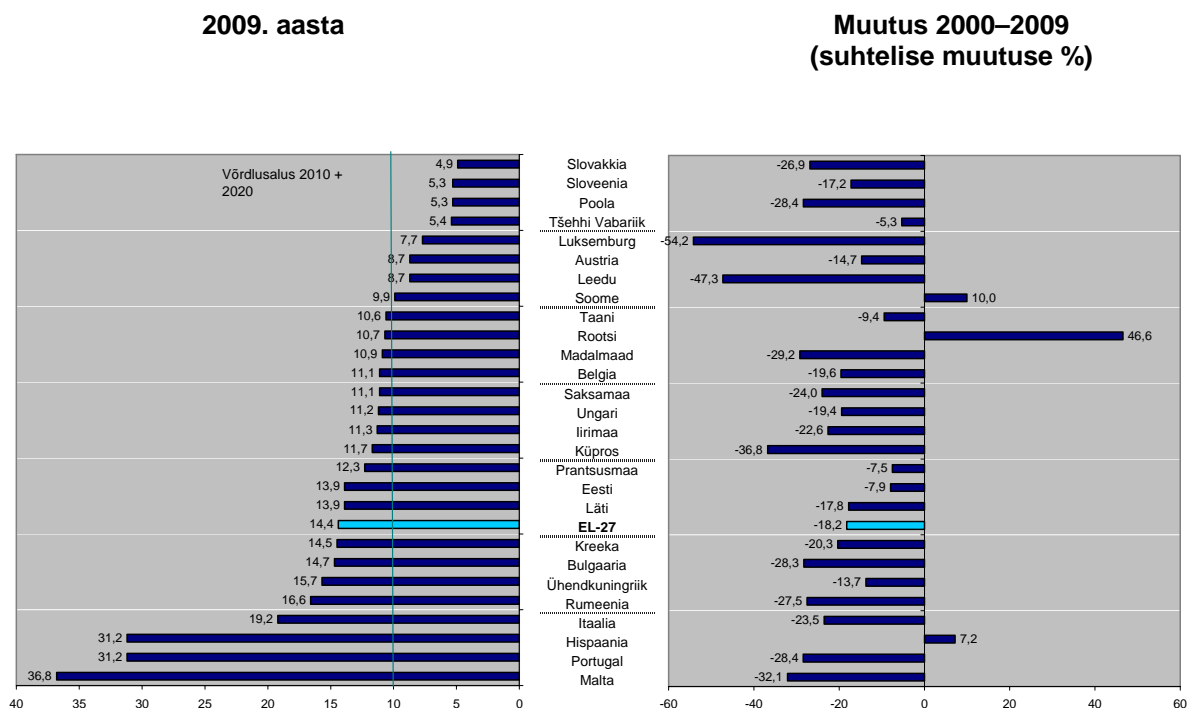
⁵ Eurostat, tööjõu-uuring, 2010.

⁶ Eurostat, Communiqué de Presse 162/2010, 29. oktoober 2010.

⁷ Eurostat, tööjõu-uuring 2010.

⁸ NESSE (2009), lk 31. Vt ka Shell „Jugendstudie 2010” (2010).

Joonis 1: Nende 18–24aastaste osatähtsus elanikkonnas, kellel on vaid teise taseme alumise astme haridus või sellest madalam haridus ja kes ei jätka õpinguid (2009), ning olukorra muutus ajavahemikus 2000–2009⁹

2. KOOLI POOLELIJÄTMIST PÕHJUSTAVAD MITMESUGUSED ISIKLIKUD, HARIDUSEGA SEOTUD JA SOTSIAALMAJANDUSLIKUD TEGURID

Põhjused, miks noored inimesed kooli pooleli jätavad, on väga individuaalsed. Siiski on võimalik kindlaks teha sageli esinevaid jooni. Kooli poolelijätmine on tihedalt seotud ebasoodsa sotsiaalse olukorra ja madala haridustasemega. Madala haridustaseme ja ebasoodsa sotsiaalse taustaga vanemate lapsed jätavad kooli pooleli enne teise taseme ülemise astme hariduse omandamist suurema tõenäosusega kui teised lapsed.

Mõnes ühiskonnarühmas esineb kooli poolelijätmist eriti sageli, eeskätt vaesema sotsiaalmajandusliku taustaga ja haavatavates rühmades, näiteks lastekodus üleskasvanud noored ning füüsilise ja vaimse puudega või muude hariduslike erivajadustega isikud.¹⁰ Kuna sisserändaja taustaga noored on sageli pärit madalamal sotsiaalsel ja majanduslikul positsioonil olevast elanikkonnast, on nende keskmine kooli poolelijätmise määr kaks korda suurem kui põliselanikest noorte hulgas (26,4% vs 13,1% aastal 2009). Roma elanikkonna hulgas on see määr veelgi suurem, sest nemad on ühiskonnas enamasti kõige rohkem sotsiaalselt tõrjutud.¹¹ Sellistes elanikkonnarühmades on perekondlik toetus tavaliselt väiksem, nad kogevad haridussüsteemis diskrimineerimist ning koolivälised õppimisvõimalused mitteametliku hariduse ja vabahariduse raames on neile vähem kättesaadavad

⁹ Eurostat. Tööjõu-uuring 2010.

¹⁰ „Active inclusion of young people with disabilities or health problems. Background paper”, Euroopa Elu- ja Töötajimuste Parandamise Fond, 2010.

¹¹ Eurostat, tööjõu-uuring 2010.

Kooli poolelijätmist mõjutavad hariduslikud tegurid, isiklikud asjaolud ja sotsiaalmajanduslik olukord. See on pigem protsess kui ühekordne sündmus. Sageli saab see alguse juba alghariduse omandamise käigus, kus esimest korda kogetakse ebaedu ja hakatakse koolist võõrduma. Ühest koolist teise või ühelt haridustasandilt teisele siirdumine on eriti keeruline koolist väljalangemise ohus õpilaste jaoks. Hariduse ja koolituse õppekavade ja tööturu vajaduste kokkusobimatus võib suurendada haridusalast ebaedu, sest valitud haridustee raames ei ole õpilastel väljavaateid. Sageli ei anna haridus- ja koolitussüsteemid õpilastele piisavat sihipärast toetust, et tulla toime emotsionaalsete, sotsiaalsete ja õpiraskustega ning haridus- ja koolitussüsteemis jätkata. Koolide jaoks on endiselt väljakutseks võtta arvesse õpilaste erinevaid õppimisharjumusi ja aidata õpetajatel käsitleda erisuguste võimetega õpilasarühmade muutuvaid vajadusi. Individuaalsete vajadustega kohandatud ja paindlik õppetöö korraldus on eelkõige oluline nende jaoks, kes eelistavad õppimist tegevuse käigus ja keda innustavad aktiivsed õppimisvormid.

Samuti on kooli poolelijätmise puhul tegemist soolise küsimusega, mis nõuab rohkem tähelepanu. ELis on võrreldes on 12,5% tüdrukute kõrval 16,3% kooli poolelijätjatest poisid.¹² Võrreldes tütarlastega kalduvad poisid kohustusliku hariduse omandamise käigus õpikeskkonnaga kohanemisel rohkem raskusi kogema ja üldiselt on nende õpitulemused kehvemad. Poisid on puuetega õpilaste seas ülesindatud (61%) ja neil esineb suurema tõenäosusega emotsionaalseid ja käitumuslikke probleeme või õppimisraskusi (65%).¹³

Liikmesriikidel on kooli poolelijätmisega seoses erinevad probleemid. Mõnes liikmesriigis on kooli poolelijätmine valdavalt maapiirkondadele omane nähtus, selle esinemine on sage ääremaadel ja seda saab seostada hariduse ebapiisava kättesaadavusega. Teistes liikmesriikides esineb see peamiselt suurlinnade ebasoodsa olukorraga piirkondades. Teatavad piirkondlikud ja hooajalised tööturud (näiteks turism, ehitus) võivad ahvatleda õpilasi kooli pooleli jätma, et teha lihttöölisena kehvade tulevikuväljavaadetega tööd. Selliste töökohtade kättesaadavus ja väljavaade teenida varakult raha, kas selleks, et parandada perekonna majanduslikku olukorda või et noored saaksid iseseisvamaks, ajendavad paljusid noori kooli pooleli jätma. Mõnes liikmesriigis on kooli poolelijätmise määr kõrge teatavates kutsekoolides, kuna teistes täheldatakse kooli poolelijätmist vähem, näiteks töö käigus toimuva väljaõppe puhul.¹⁴

Kõiki neid tingimusi tuleb koolist väljalangemise ohus õpilaste toetamise puhul arvestada. Siiski järgivad vaid vähesed liikmesriigid järjepidevat ja ulatuslikku strateegiat, et kooli poolelijätmist vähendada. Paljud kooli poolelijätmise vastu suunatud algatused ei ole piisavalt seotud muu noori käsitleva poliitikaga. Sageli puudub ka piirkonna või sihtrühma konkreetsete probleemide usaldusväärne analüüs.

3. KOOLI POOLELIJÄTMIST SAAB ENNETADA SÜSTEMAATILISE TÕENDITEL PÕHINEVA POLIITIKAGA

Kooli poolelijätmise vähendamise strateegiate lähtepunktiks tuleb võtta nähtuse riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi iseärasuste analüüs. Andmete alusel peaks olema võimalik analüüsida, millised on kooli poolelijätmise peamised põhjused õpilasarühmade, piirkondade,

¹² Eurostat, tööjõu-uuring 2010.

¹³ 2008.aasta andmed; SEK(2009) 1616, lk 85.

¹⁴ GHK (2005), „Study on Early School Leavers, Final Report”, lk 77, Sally Kendal, Kay Kinder (2005), „Reclaiming those disengaged from education and learning – a European Perspective”, lk 15.

kohtade või koolide puhul, kus kooli poolelijätmine on eriti sage. Kooli poolelijätmise määrade suured lahknevused võivad osutada struktuurilistele probleemidele teatavates geograafilistes piirkondades ja haridusvormides.

Politiika kujundamine peab põhinema täpsetel andmetel, et meetmeid sihipärasemaks muuta. Kooli poolelijätmisega seotud arengu jälgimise süsteem võib aidata neid meetmeid pidevalt kohandada, võttes aluseks teabe, mis käsitleb näiteks kooli poolelijätmise isiklikke põhjusi.¹⁵

Konkreetsed õpilasarvud

Ühendkuningriik võttis 1997. aastal kasutusele ainulaadse õpilaskoodi, mis on väärtuslik analüüsiallikas ja aitab hariduspoliitikat tulemuslikult suunata kooli poolelijätmise kõrval ka muudes valdkondades. Teised riigid on võtnud kasutusele individuaalsed hariduskoodid, õpilaste individuaalsetel andmetel põhinevad andmekogud või riiklikud õpilasregistrid (nt Madalmaad, Saksamaa ja Itaalia). Madalmaade puhul peetakse individuaalsete hariduskoodide ja kooli poolelijätmise võrgupõhise jälgimise kasutuselevõttu peamisteks teguriteks kooli poolelijätmise vähendamise seotud edu saavutamisel.

Kooli poolelijätmist vähendavad terviklikud strateegiad peaksid keskenduma **ennetamisele, sekkumisele ja tasakaalustavatele meetmetele**.

Ennetamise abil püütakse hoida ära olukordi, millest saavad alguse kooli poolelijätamiseni viivad protsessid: kõige tulemuslikuma meetmena, mis annab lastele hariduses hea stardipositsiooni ja arendab nende püsivust, on tehtud kindlaks suurem osalus väikelaste hariduses. Siiski on vaja kvaliteetse väikelaste hariduse kättesaadavust parandada. Muud ennetavad meetmed käsitlevad küsimusi nagu süstemaatiline keeleline toetus sisserändaja taustaga lastele, aktiivne eraldatuse vältimise poliitika, mis parandab koolides sotsiaalset, etnilist ja kultuurilist segunemist, võimaldab paremini üksteiselt õppida ja integratsiooni ning ebasoodsas olukorras koolide sihipärast toetamist. Võimalikke lisatõkkeid edukalt haridusteelt saab kõrvaldada õppevormide läbitavuse suurendamise ning kutsehariduse õppevormide kvaliteedi ja maine parandamisega.

Eraldatuse vähendamise poliitika eesmärk on muuta ebasoodsas olukorras koolide sotsiaalset kooslust ja parandada sotsiaalselt ebasoodsas olukorras ja kehva haridusliku taustaga õpilaste haridustaset. Aktiivsete eraldatuse vähendamise programmidega on Ungari ja Bulgaaria parandanud roma õpilaste saavutuste taset koolis, toetades roma õpilasi integreerivaid koole ning edendades samal ajal nende programmidega koolide kvaliteeti, pakkudes näiteks õppetööväliseid tegevusi ja sihipärast toetust õppimisel.

Positiivse diskrimineerimise meetmed, näiteks haridusliku prioriteedi piirkonnad (Küpros) ja programmid, millega toetatakse koole ebasoodsates piirkondades (Prantsusmaa, Hispaania), parandavad koolides pakutavaid haridusvõimalusi, annavad täiendavat tuge nende õpilastele ja loovad innovatiivse ja nende erivajadustega kohandatud õpikeskkonna. Positiivse diskrimineerimise meetmed on sageli seotud aktiivse võrgustike loomise ja asjaomaste koolide tiheda koostööga.

¹⁵ Kõik poliitikaga seotud näited on pärit komisjoni talituste töödokumendist kooli poolelijätmise vähendamise kohta – SEC(2011) 96. Dokument sisaldab lisateavet poliitika näidete kohta ja üksikasjalikumate teavete kooli poolelijätmise, selle põhjuste ja selle vähendamise edukate strateegiate kohta.

Paindlikud haridusvormid, mis ühendavad omavahel üldhariduse, kutsekoolituse ja esimese praktilise töökogemuse, on suunatud õpilastele, keda võivad heidutada kehvad õpitulemused ja kes tahavad pöörduda tööellu võimalikult varakult. See võimaldab neil samal ajal jätkata üldhariduse omandamist. Mitu liikmesriiki (nt Luksemburg, Itaalia ja Taani) on kasutanud seda lähenemist, et aidata õpimotivatsioonita õpilastel saada lõputunnistust, omandades samas väärtuslikke ja innustavaid töökogemusi.

Sekkumismeetmetega käsitletakse tekkivaid raskusi varases järgus ja püütakse ära hoida seda, et need viiksid koolist väljalangemiseni. Sekkumismeetmed võivad keskenduda tervele koolile või kutseõppeasutusele või olla suunatud individuaalsetele õpilastele, kelle puhul on oht, et nad jäta kooli pooleli. Tervet kooli käsitlevate meetmete eesmärk on parandada koolis valitsevat õhkkonda ja luua toetavat õpikeskkonda. Varajase hoiatamise süsteemide ja lapsevanematega tehtava parema koostöö abil saab tulemuslikult aidata riskirühma õpilasi. Vajaliku toe andmisel on osutunud väga tõhusaks ka kooliväliste osapooltega võrgustike loomine ja juurdepääs kohalikele tugivõrgustikele. Õpilaskesksed meetmed keskenduvad juhendamisele ja järeleaitamisele, individuaalsetele õppeviisidele, parandatud juhendamisele ja rahalisele toetusele, nagu näiteks õppetootused. Samuti tuleks noorte kutsesuunitlusse rohkem kaasata tööturuasutusi.

Õpikogukonnana tegutsevad koolid lepivad kokku kooli arengu ühise visiooni, põhiväärtuste ja eesmärkide suhtes. See suurendab õpilaste, õpetajate, lastevanemate ja muude sidusrühmade pühendumust ja toetab koolide kvaliteeti ja arengut. Õpikogukonnad innustavad nii õpetajaid kui ka õpilasi õppetegevust täiustama ja selle eest vastutust kandma. Sellega luuakse soodsad tingimused ka koolist väljalangemise vähendamiseks ja koolist väljalangemise ohus õpilaste aitamiseks.

Võrgustike loomine kooliväliste osapooltega ja mitmesuguste lapsi raskustesse viivate probleemide lahendamine, mille hulka võib kuuluda uimastite ja alkoholi tarbimine, unepuudus, füüsiline ahistamine ja trauma. Sellised programmid nagu kooli lõpetamise programm Iirimaal soodustavad eriti kogukonna- ja sektoriüleseid lähenemisviise. Koolid teevad koostööd noorsooasutuste, sotsiaalteenuste asutuste, kohalike arenguasutuste, uimastite vastaste üksustega jne.

Piirkondade tugevam kaasamine kooli poolelijätmise vähendamise meetmete väljatöötamisse, andes neile rahalist toetust ja luues stiimuleid, on osutunud mõnes riigis edukaks. Kohalikud omavalitsused, koolid ja hoolekandeadasutused võivad ise teha otsuseid rakendatavate meetmete kohta. Kohalike omavalitsuste kaudu saavad koolid kasutada ka hoolekandeadasutuste, politsei ja kohtuasutuste teenuseid.

Avatud koolidel, näiteks *scuole aperte* Napolis (Itaalia), on eesmärk lahendada õpilaste motivatsioonipuudusega seotud probleemid, rakendades ellu väga mitmekesiseid programme koos kohaliku kodanikuühiskonnaga. Tegevused toimuvad väljaspool tunde ja on avatud kõigile lastele, sealhulgas neile, kes on tavaharidussüsteemist juba lahkunud. Nende tegevuste käigus on võimalik neid ja ka õppetööst väljalangemise ohus olnud õpilasi uuesti kaasata.

Kompensatsioonimeetmed pakuvad haridus- ja koolitusvõimalusi neile, kes on juba koolist välja langenud. Need võivad olla rahalised või muud liiki toetused. Nende eesmärk on aidata noori tavaharidussüsteemi naasmisel või anda neile nn teine võimalus. Teist võimalust pakuvate asutuste meetodid erinevad seepärast tavaharidussüsteemi koolide omadest märkimisväärselt ning seal käsitletakse neid raskusi, mis olid õpilastel tavaharidussüsteemis. Siiski on tõendeid selle kohta, et kooli poolelijätmise ennetamisel on paremad tulemused kui

kooli poolelijätmise negatiivsete tagajärgede kompenseerimisel. Õppimisel kogetud ebaedu ja enesekindluse puudumine ning pärast koolist väljalangemist suurenenud sotsiaalsed, emotsionaalsed ja hariduslikud probleemid vähendavad kvalifikatsiooni ja hariduse eduka omandamise tõenäosust.¹⁶

Tavaharidussüsteemi naasmiseks on sageli vaja üleminekuperioodi eelneva ebaõnnestunud koolikogemuse ja edukama uue alguse vahel. Programmid kestavad vähemalt kolm kuud kuni üks aasta, sõltuvalt osalejate ootustest ja motivatsioonist. Kuna sihtrühma probleemid on keerukad ja mitmetahulised, on vaja nende isikute taasintegreerimiseks haridus- ja koolitussüsteemi alternatiivseid pedagoogilisi ja nõustamismeetodeid. Üheks teguriks on edu saavutamisel individuaalse ja toetava õpikeskkonna võimaldamine ning igale noorele paindlik lähenemine vastavalt tema vajadustele. Sellised programmid nagu projektiõpe noortele täiskasvanutele Sloveenias, üleminekuklassid Prantsusmaal või SAS-keskused Belgias annavad riskirühma noortele võimaluse eneseusaldus järk-järgult tagasi võita, õppetööga uuesti järjele jõuda ja tavaharidussüsteemi naasta.

Liiga tihti rakendatakse kooli poolelijätmise vähendamise projekte ja algatusi üksteisega paralleelselt, ilma et need oleksid omavahel seotud.¹⁷ Kuigi neid on saatnud edu, jääb nende mõju liiga sageli kohalikuks või piirkondlikuks. Arvestades kooli poolelijätmise vähendamise pakilisust, on peamine ülesanne minna kooli poolelijätmise vähendamiseks individuaalsete meetmete rakendamiselt üle ulatusliku poliitika kasutuselevõtmisele. Sellise poliitika elemendid tuleb kohandada konkreetse olukorraga liikmesriigis.

Liikmesriikide kogemused, võrdlevad andmed ja analüüsid uuringud osutavad, et eduka poliitika puhul on oluline sektoritevaheline koostöö ja terviklik lähenemine. Kooli poolelijätmine ei ole vaid kooli probleem ning sellega tuleb tegelda erinevates valdkondades, hõlmates ka sotsiaal-, noorsoo-, pere-, tervishoiu-, tööhõive- ja hariduspoliitika. Ka laiendatud hariduskontseptidel, nagu kultuurilisel haridusel, koostööl ettevõtete või muude kooliväliste üksustega ning spordil, võib olla oluline osa kooli poolelijätmise vähendamisel loovuse, uute mõtteviiside, kultuuridevahelise dialoogi ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamise kaudu.

4. ELI TASANDI KOOSTÖÖ AITAB KAASA KOOLI POOLELIJÄTMISE VÄHENDAMISELE

Osana Euroopa 2020. aasta strateegiast on liikmesriigid kõrgeimal tasandil leppinud kokku seada kooli poolelijätmise vähendamise **riiklikud eesmärgid**, võttes arvesse oma lähtepositsiooni ja riigisiseseid tingimusi. Liikmesriigid käsitlevad kooli poolelijätmist oma riiklike reformikavade raames, kirjeldades strateegiaid ja meetmeid, mida kavatakse võtta riiklike eesmärkide täitmiseks. Kooli poolelijätmise määrade vähendamise riiklikud eesmärgid soodustavad selle valdkonna poliitika kujundamist ja tugevdavad survet tõhusa ja tulemusliku poliitika väljatöötamiseks. Riiklike Euroopa 2020. aasta eesmarke käsitleva aruandlusega aastaste majanduskasvu ülevaadete raames pannakse rohkem rõhku poliitika tulemuslikkuse, edukuse ja puudujääkide jälgimisele.

Hariduse ja koolituse raames tehtava koostöö olemasolev strateegiline raamistik „**Haridus ja koolitus 2020**”, selle vahendid ja aruandlusmehhanismid toetavad kooli poolelijätmise vähendamise tulemusliku ja tõhusa poliitika elluviimist. See on liikmesriikide edusamme

¹⁶ NESSE (2009), lk 45.

¹⁷ Frank Braun: Einleitung, in "Schulabbrüche und Ausbildungslosigkeit", München 2007.

esiletoovaks platvormiks ja sellele on toeks Eurostati usaldusväärsete ja võrreldavate statistikaandmete kättesaadavus.

Liikmesriikide toetamiseks tõhusa ja tulemusliku poliitika väljatöötamisel kooli poolelijätmise vähendamiseks võetakse kasutusele meetmed ja vahendid, mis pakuvad selle mitmetahulise probleemi puhul terviklikku lähenemist.

- **Nõukogu soovitus** ettepanek **kooli poolelijätmise vähendamise poliitika kohta**, millele on lisatud komisjoni talituste töödokument, on koostatud liikmesriikide aitamiseks mõjukate ja hea kulutasuvusega uuenduslike strateegiate väljatöötamisel. Tehakse ettepanek, et soovituslega tuleks kehtestada ühine Euroopa raamistik kooli poolelijätmise vähendamise tulemusliku ja tõhusa poliitika kujundamiseks ja et liikmesriigid peaksid 2012. aastaks võtma vastu ulatuslikud riiklikud strateegiad kooli poolelijätmise vähendamiseks kooskõlas oma riiklike eesmärkidega.
- 2011. aastaks kavandatavas **komisjoni teatise väikelaste hariduse ja hoiu kohta** rõhutatakse, et väikelaste haridus võib olla abiks aluse panemisel elukestvatele õppele, sest see on mõjuvaim viis haridusega seotud ebasoodsa olukorra tekkimise vastu võitlemisel ja aitab seega tulemuslikult suures osas ennetada koolist väljalangemisi. Teatise kirjeldatakse peamisi väikelaste hariduse kvaliteedi ja kättesaadavuse suurendamist käsitlevaid teemasid.
- Komisjon esitab 2011. aastal **teatise Euroopa uue integratsioonikava kohta**, et toetada liikmesriikide integratsioonipoliitikat. Sisserändaja taustaga õpilaste haridusalaste saavutuste toetamiseks tuleks selles kontekstis võtta arvesse ka vajadust käsitleda kooli poolelijätmist.
- **Kutseharidus ja -koolitus** võib olla oluline vahend, et ennetada kooli poolelijätmist noorte hulgas. Komisjoni teatise „Euroopa koostöö edendamine kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas, et toetada Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamist”¹⁸ alusel leppisid haridusministrid kokku kutsehariduse ja -koolituse ambitsioonika ajakohastamiskava osas, sealhulgas konkreetse tegevuse osas kutsehariduse ja -koolituse poolelijätmise vähendamiseks.
- 2011. aasta alguses teeb komisjon ettepaneku **noorte tööalase konkurentsivõime mõõtmise sihttaseme** kohta. Nende tööalase konkurentsivõime suurendamine on otsustava tähtsusega, et parandada noorte väljaasteid töökoha leidmiseks ja edaspidiseks karjäärriks ning et selle kaudu neid haridusse ja koolitusse täielikult kaasata. Sihttaseme abil saab paremini olukorda jälgida ja toetada liikmesriikide heade tavade ja kogemuste vahetamist.
- Poliitiliste arengute kõige tulemuslikumaks suunamiseks ja üksteiselt õppimise kiirendamiseks hakkab eri liikmesriike esindav **otsustajatest Euroopa tasandi rühm** edendama nõukogu soovitusel rakendamist ning toetama komisjoni ja nõukogu liikmesriikides ja Euroopa tasandil toimivate arengute jälgimisel. See rühm aitab kindlaks teha tulemuslikud tegevuspõhimõtted ja tavad, et lahendada kõikidele liikmesriikidele ühiseid probleeme, toetada kogemuste vahetamist ja aidata sõnastada sihipärasemad poliitilised soovitused.

---

¹⁸ KOM(2010) 296.

- Lisaks jätkatakse **ministrite ja kõrgema tasandi ametlike aruteludega** ning tipptasandil korraldatavate üritustega, nagu näiteks komisjoni ja eesistujariigi **konverentsid**. Nendega antakse oluline panus käimasolevatesse aruteludesse ja parandatakse uute tulemuslike poliitiliste lähenemisviiside ja meetmete omaksvõtmist. Nendega rõhutatakse liikmesriikide häid tavasid ja suurendatakse selle asjaolu mõistmist, et eesmärkide saavutamisel on riikide tulemused erinevad, ja seega toetatakse liikmesriike nende jõupingutustes.
- **Elukestva õppe programmi ning teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud programme** kasutatakse intensiivsemalt kooli poolelijätmise vähendamiseks tehtavate katsetuste ja uuenduslike lähenemisviiside toetamiseks. See võimaldab vahetada kogemusi ja häid tavasid haridus- ja koolitusasutuste tasandil ja edendab tulemuslike ja tõhusate meetmete väljatöötamist koolist väljalangemise ohus õpilaste toetamiseks. 2011. aasta prioriteetide rahastamine hõlmab kooli poolelijätmist, sisserändaja taustaga õpilaste õppeedukuse parandamist, soolise võrdsuse edendamist ja õppimise kaasavaid lähenemisviise.
- **Euroopa struktuurifondid**, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Regionaalarengu Fond, on väga tähtsad allikad kooli poolelijätmise vähendamiseks võetavate riiklike ja piirkondlike meetmete rahastamises. Nõukogu soovitus sisalduva Euroopa ühise poliitikaraamistikuga rõhutatakse rohkem ja jälgitakse karmimalt Euroopa struktuurifondide raames tehtavaid investeeringuid, tugevdades nii nende kulutasuvust kooli poolelijätmise vastu võitlemisel.

-